

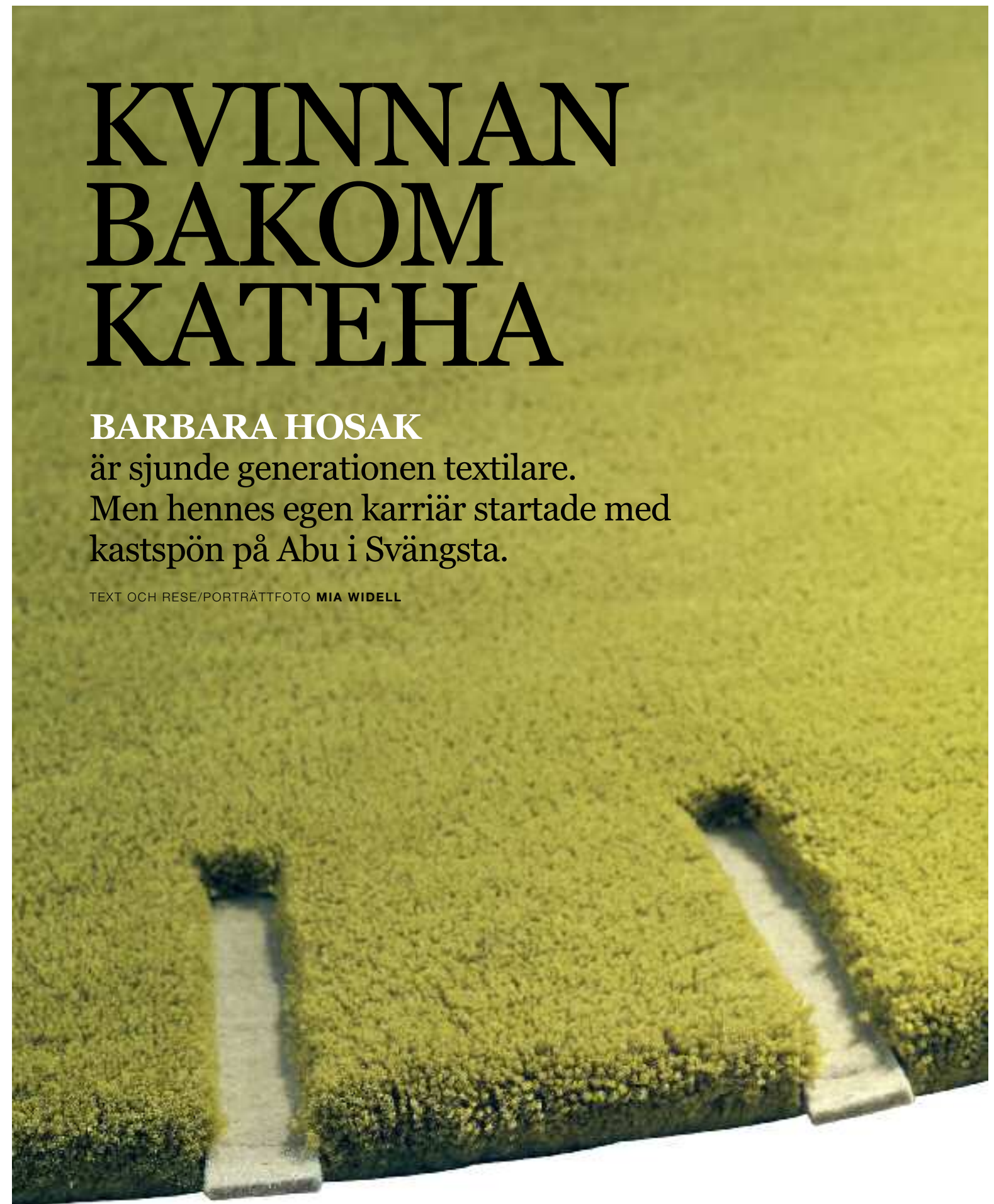

KVINNAN BAKOM KATEHA

BARBARA HOSAK

är sjunde generationen textilare.
Men hennes egen karriär startade med
kastspön på Abu i Svängsta.

TEXT OCH RESE/PORTRÄTTFOTO MIA WIDELL

T v: Golvet blir självklart den naturliga arbetsbänken för att få plats med alla pågående projekt. T h: Tråd för tråd med garn skjuts in i väven som efter ett antal tusen trådar blir en färdig handtuftad matta.

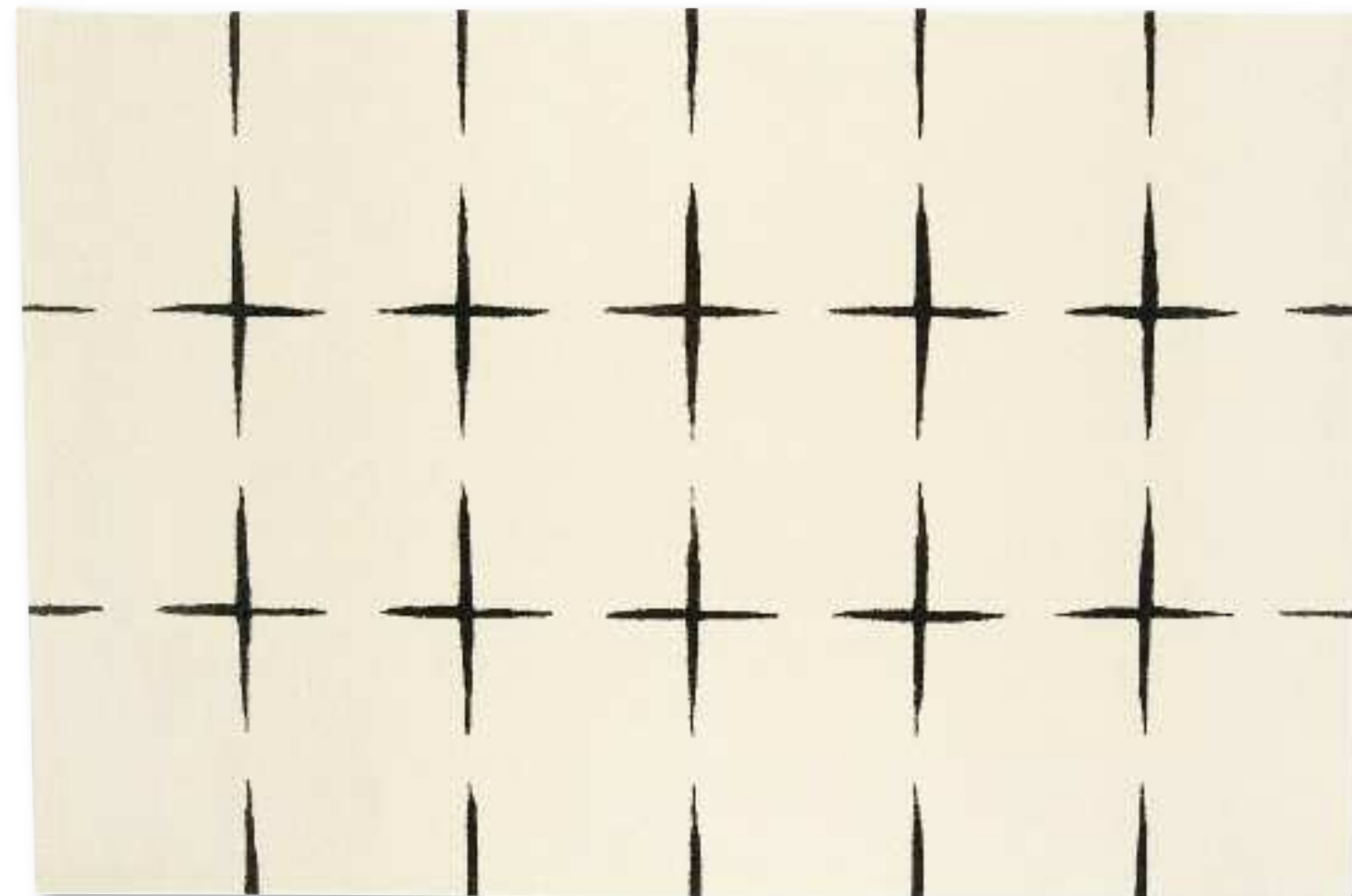
Efter Abu lockade reklambranschen i Tyskland innan Barbara Hosak slutligen landade på mattorna i Värnamo. En märklig omväg kan tyckas, när man som Barbara har textil och mattor likasom redan fastvävda i generna, som sjunde generationens textilare och andra kvinnan på pappan Hans Hosaks sida. Släkten kommer från Tjeckien, från före detta Böhmen, det gamla kungariket som under 1800-talet utvecklades till ett industriellt centrum i dåvarande Österrike-Ungern. Under Hans uppväxt fanns det 80 textilfabriker på 80 000 invånare. Familjen, som var tyskspråkig, fördrevs ur landet efter andra världskriget. Men tack vare Barbaras farfars textil- och teknikkunskaper välkomnades de i Danmark.

Även Hans komplexa textilutbildning har resulterat i arbete på elva olika textilfabriker i Danmark, Norge och Sverige innan han startade Brokmatt Design för 30 år sedan. Företaget flyttade han efter några år till Värnamo. Mitt eget förflutna inom mattbranschen gör sig påmind när vi kommer in på gamla minnen. Det blir några »Kommer du ihåg?» innan Hans fortfarande skratande och med påtaglig tysk brytning avslöjar: »Numera kommer jag inte hit särskilt ofta. Och då kommer jag sent och går tidigt.» »Då måste det väl kännas bra att Barbara tagit över?» »Ja, det gör det. Jag lovade att hjälpa henne några år med mitt

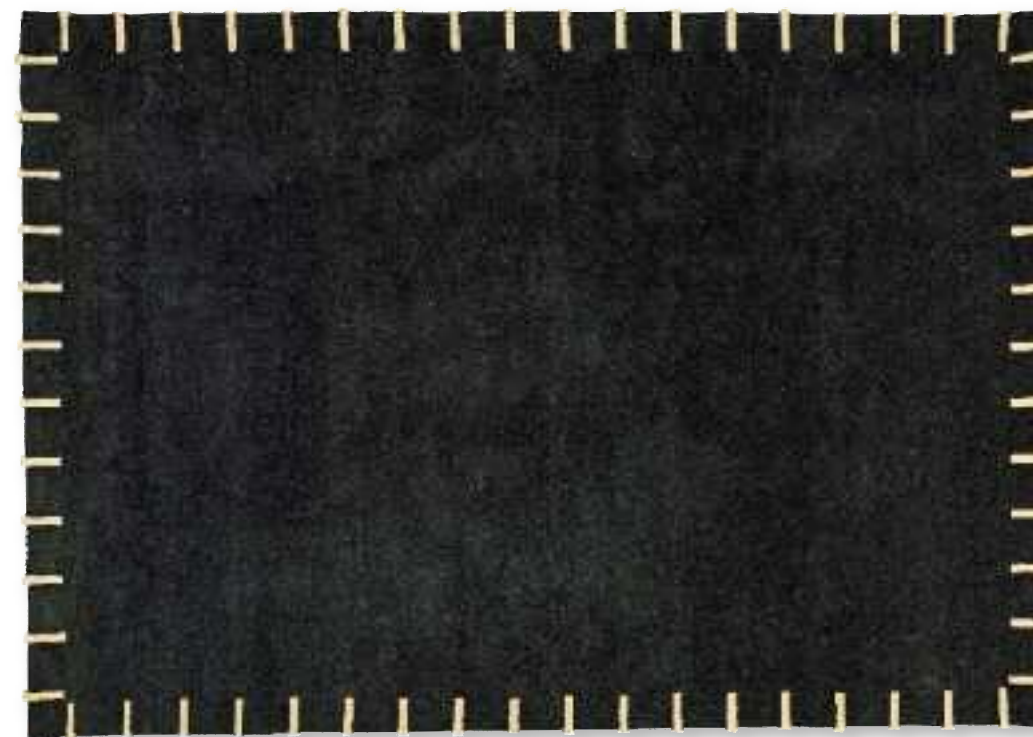
textila kunnande. Sen skulle naturligtvis Barbara hitta sin nisch – sin väg att gå. Och det tycker jag att hon har lyckats riktigt bra med«, säger han med märkbar stolthet i rösten.

Att det skulle ta så många år innan Barbara förstod? Men hon var så inne i sin karriär, arbetade för en av Sveriges då största reklambyråer och flyttade precis som ett antal kollegor med till Tyskland när byrån etablerade sig där. Hem till familjen i Karlshamn och Värnamo blev det mest under storhelger och semestrar. Hon tjänade bra med pengar, hade massor av vänner, roade sig och reste mycket. Hon levde med andra ord ett rätt glassigt liv! »Men allt snurrade fort – för fort, kom jag på. I mitten av 90-talet tog jag en timeout på ett halvår. Det var skönt och behövligt! Hängde först med en väninna på en kort jordenruntresa innan jag åkte hem till pappas stuga i Blekinge skärgård. >>

»Där låg jag bara under klarblå himmel, omgiven av gulgröna, nyutslagna ekar och funderade. Vad håller jag på med?«

Ovan: Stars White, formgiven av Monica Förster. Handtuftad i ull. Nedan: Piano Charcoal, formgiven av Barbro Brelid. Handtuftad i ull.

Skickliga män väver mattorna på den uppspända varpen mellan husväggarna. På bilden ses River, formgiven av Erika Lagerbielke. Handvävd i ull.

Exempel på två runda mattor med olika formspråk. Överst i blom: Primula, formgiven av Tanja Räsänen. Underst i rött: Segments, formgiven av Propeller. Båda i handtuftad ull.

Där låg jag bara under klarblå himmel, omgiven av gulgröna, nyutslagna ekar och funderade. Vad håller jag på med?»

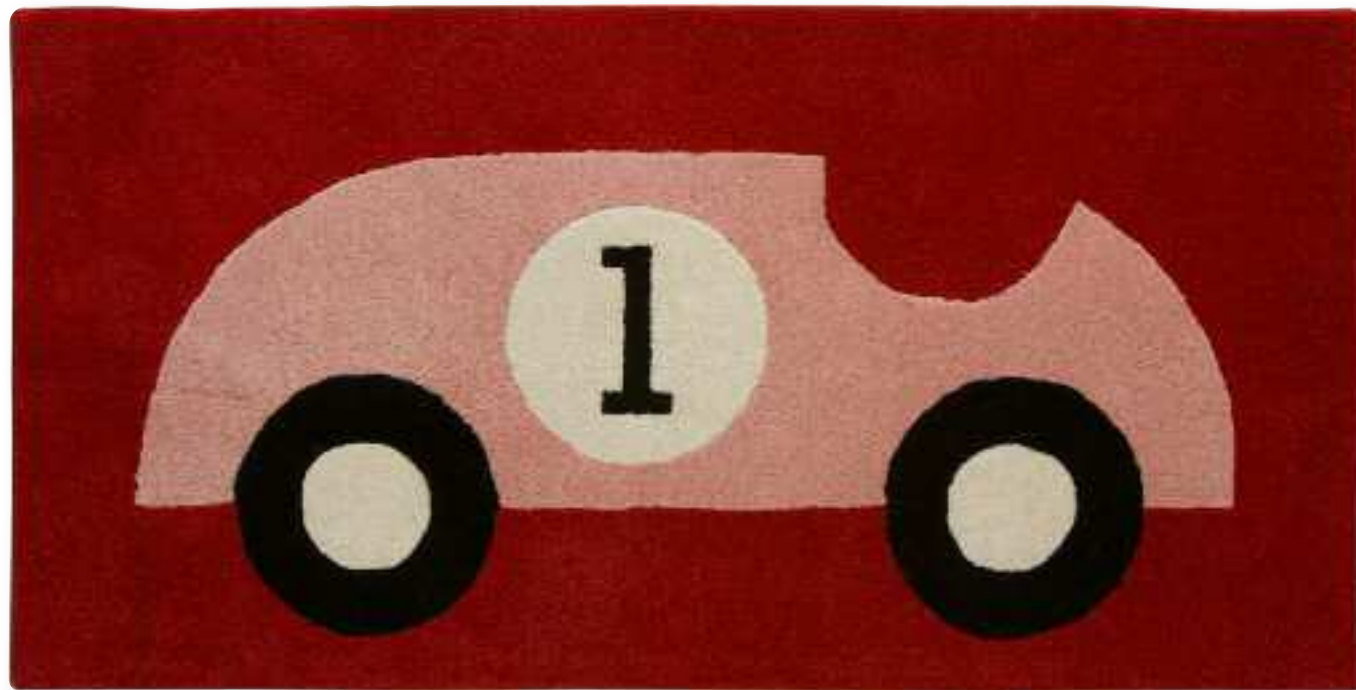
Det var då tankarna på att flytta hem till Sverige kom. Naturen, familjen, vännerna drog: flera av dem hade redan flyttat tillbaka, till Stockholm och Köpenhamn. Pappa Hans frågade då lägligt om hon ville följa med till Indien när han skulle besöka sin huvudleverantör, en familj som efter 30 år också har blivit nära vänner. Möjligtvis gjorde han en kupp mot henne, för här går meningarna lite isär vid fikabordet. Men efter den resan var hon definitivt såld på mattor och var på plats på en textilmässa i Tyskland redan i januari. »När pappa frågade om jag ville ta över var det mitt andra besök i Värnamo. Mitt i våra diskussioner fick jag samtidigt veta att min röda bagge-cabb hade drunknat i garaget i Düsseldorf.« Barbara skrattar vid minnet utan att verka nämnvärt bestört. Hon ser hellre möjligheter än problem, van vid att ta snabba beslut. Så hon sa ja och installerade sig i Värnamo efter sommaren. Nu började en ny livsstil! Cabben gick inte att rädda, utan byttes till en mer praktisk Volvo kombi med plats för mattor och prover. En småländsk röd stuga mitt ute på vischan med betande kor i synfältet blev den nya bostaden.

Därefter åkte Barbara tillbaka till Indien under en längre period för att besöka alla kontakter och lära sig mer om mattbranschen, även om hon i ungdomen gått i skola hos pappa. Efterhand som hon lärde såg hon också möjligheter. Affärsidén började ta form, men än så länge bara i huvudet. »Jag hade ju en ganska klar före-

Cabben gick inte att rädda, utan byttes till en mer praktisk Volvo kombi med plats för mattor och prover.

ställning om vad jag skulle bli. Men hur det skulle ske, eller på vilket sätt – det kunde jag inte förklara för någon på flera år.« Vad var då föreställningen? »Jag ville skapa ett varumärke med bra kvaliteter och design inom mattor.« Det var för drygt tio år sedan. Då startade hon varumärket Kateha och började samtidigt knyta formgivare till verksamheten. En av dessa är Karin Mannerstål, som tidigt anlitas för att ge mönster åt härliga kvalitetsmattor för barn, medan andra formgivare som exempelvis Monica Förster och Erika Lagerbielke har skapat sina uttrycksformer. Mattorna, som både är miljö- och kvalitetscertifierade, säljs idag i högklassiga möbel- och inredningsbutiker förutom på export.

Den 11 september 2001 kom nästa ingivelse, en händelse som fick Barbara att stanna upp och tänka till om sin privata livssituation. Hon ville ha barn! Men hon hade inte tid att vänta på att den rätte skulle knacka på dörren. Därför såg hon >>

Karin Mannerstål anlätades tidigt för att ge mönster åt härliga och populära kvalitetsmattor för barn. Bilden visar Rally i handtuftad ull.

adoption som den enda lösningen. Väntan varade däremot i tre år, en period då hon höll på att jobba halvt ihjäl sig, innan det glädjande beskedet kom. Ett halvår senare tog hon med sig sin norska jordenruntväninna till Kina för att hämta hem Cassandra, idag en charmerande femåring.

Även om design- och utvecklingsarbetet sker i Värnamo åker Barbara till Indien minst två gånger om året för att diskutera tillverkning, kvaliteter och nya projekt. Cassandra har rest med sedan hon bara var ett halvår gammal, alltid väl omhändertagen av den stora familjen medan Barbara arbetar. Det är lika naturligt för dem som att de månar om sina anställda och målmedvetet arbetar med miljö- och arbetsförhållanden. Resan jag själv åker med på är första gången utan dottern, eftersom vi bara ska stanna över en helg. Vi träffas i München och tar gemensamt nattflyget till Delhi, nästa till Varanasi och slutligen den sista timmen på denna långa resa i bil på minst sagt skiftande väglag i 38 graders värme. Indien är definitivt Barbaras andra hemland. Hon strålar medan jag svettas. Hon älskar maten, medan jag efter andra dagen börjar längta efter annan kryddning.

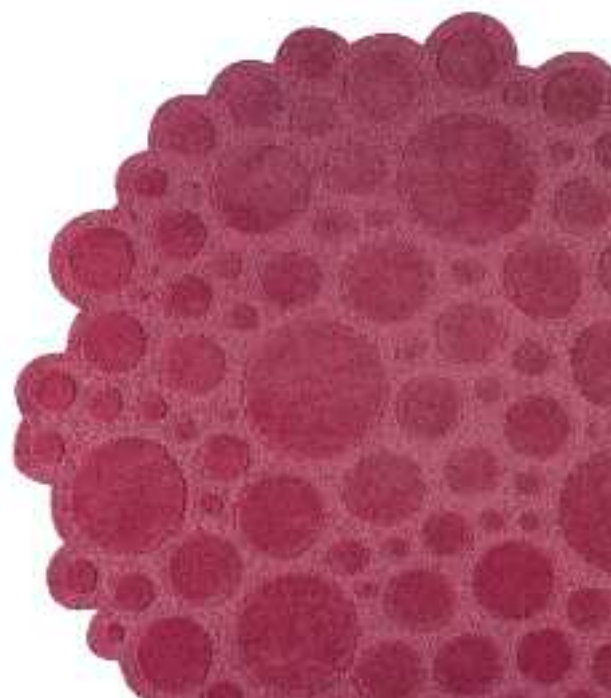
Fabriken ligger väl skyddad bakom höga murar och grindar. Här är gräsmattorna gröna och palmerna frodiga. Kontrasten mellan utanför och innanför är påtaglig. Den stora, vita byggnaden i vinkel består av lokaler för administration, efterbehandling och lager. Många av arbetsmomenten görs också under bar himmel, även lunchen till de anställda som lagas utomhus över öppen eld av den enda kvinnan, frånsett administrationen; i tillverkningsenheten arbetar nämligen bara män. Vd:n Rashid Ansari, en av de två söner som numera driver företaget, har laddat >>

»Jag ville skapa ett varumärke med bra kvaliteter och design inom mattor.«

Två nya kollektioner ryamattor i spännande färger och strukturer kommer att presenteras på möbelmässan i februari.

A

Den runda handtuftade mattan Soap är formgiven av The Swedes. I högra bilden: Vd:n Rashid Ansari och Barbara sittande på golvet i utvecklingsmöte.

upp med olika material inför de intensiva arbetsdygnen. Färg- och kvalitetsprover går igenom.

Vi besöker en underleverantör som tillverkar de handtuftade mattorna. Stolta män demonstrerar villigt sin skicklighet när de, med hjälp av en pistolliknande mojäng av stål, för hand skjuter in ulltråd för ulltråd i färger, mönster och storlekar enligt förlagorna. I väntan på nya prover besöker vi ytterligare en underleverantör, denna gång mitt ute i bushen, där de handvävda mattorna tillverkas. I skjulliknande huskroppar sitter män på huk, två och två, och väver på den mellan husväggarna uppspända varpen. Det är helt fantastiskt att se hur skickliga även de är.

Inne i själva byn ligger den äldre fabriken. Det första som möter är ett jättegarnlager som fyller ett rum nästan upp till taket. Det är också i denna fabrik (utan maskiner) som alla utvecklings- och småprover tillverkas. Alldeles bredvid ligger familjens stora boningshus, där flera generationer och kusin-familjer bor. Det består av en representationsdel för gäster och framförallt för män utanför släkten. Längre än så här kommer man normalt sett inte. Över dörröppningen till familjens gemensamma och privata umgänges- och bostadsytor hänger ett tungt draperi som en tydlig gränsmarkering.

Sista kvällens middag serveras med tillbehör som vi köpt på marknader under dagens utflykter. Rashid, som nyligen blivit pappa igen, bjuder på silverchoklad. Barbara var redan för någon dag sedan innanför draperiet och gratulerade och

Vd:n Rashid Ansari, en av de två sönerna som numera driver företaget, har laddat upp med olika material inför de intensiva arbetsdygnen

beskådade. Och nu blir också jag inviterad in. En kvinna lagar mat i en stor kastrull över öppen eld, männen sitter samlade runt ett bord i livliga diskussioner. Däremot befinner sig de flesta kvinnorna och barnen i sovrummet med den nyblivna mamman och bebisen, alla i vackra och färgstarka klädedräkter. Det känns stort att som utomstående få ta del av denna gemenskap, som annars bara är till för de närmaste.

Sista dagen ska mycket hinnas med före lunch, då vi påbörjar vår långa tillbakaresa. I Delhi får vi låna familjens hus för svalkande dusch och byte till reskläder. En snabb shoppingtur och ett restaurangbesök hinner vi också med innan det är dags att lämna detta stora land. Innan jag somnar på planet hinner jag tänka att det är tur att Barbara inte är en strategteoretiker (hennes uttyck), utan en doer full av entusiasm. ●

www.kateha.se

A